

INSTRUKCJA POBIERANIA I TRANSPORTU PRÓBEK KAŁU DO BADAŃ BAKTERIOLOGICZNYCH I PARAZYTOLOGICZNYCH

BADANIA BAKTERIOLOGICZNE KAŁU

Materiałem do badań bakteriologicznych jest kał, wymaz z kału lub z odbytu. Ze względu na rodzaj materiału do badań, laboratorium nie pobiera próbek do badań.

Wskazaniem do pobierania próbek kału są:

- badania diagnostyczne wykonywane u osób chorych w kierunku Salmonella, Shigella, Yersinia, enteropatogennych i werokrwotocznych Escherichia coli,
- badania na nosicielstwo pałeczek Salmonella i Shigella do celów sanitarno-epidemiologicznych, które obejmuje trzy próbki kału pobrane w trzech możliwie kolejno następujących po sobie dniach,
- badania w kierunku pasożytów przewodu pokarmowego (parazytologicznych), które wykonuje się trzykrotnie w odstępie 3 ÷ 4 dniowych. Ujemny wynik jednorazowego badania nie wyklucza zarażenia z uwagi na cykliczny rozwój pasożytów.

Próbki do badania powinny być pobrane w jak najwcześniejszym okresie choroby, przed rozpoczęciem leczenia przeciwbakteryjnego lub najwcześniej 5 dni po jego zakończeniu.

W przypadku leczenia przeciwpasożytniczego badanie kontrolne należy wykonać po 2 ÷ 3 tygodniach od zakończenia kuracji.

Przy nawracających biegunkach próbkę pobrać w czasie nawrotu choroby. Trzykrotne badanie próbek pobieranych w kolejnych dniach zwiększa wykrywalność etiologicznego czynnika zakażenia. Najbardziej wiarygodny wynik badania uzyskuje się wtedy, gdy w dostarczonej do badania próbce znajduje się krew bądź śluz (jeśli są obecne w oddawanym kale).

W przypadku poszukiwania bakterii inwazyjnych, bytujących w błonie śluzowej jelita grubego i odbytnicy, takich jak Shigella lub inwazyjne pałeczki Escherichia coli do badania pobiera się wymaz z odbytu.

Kał powinien być oddany do wyszorowanego i wyparzonego naczynia, w przypadku niemowlęcia pobrany z jałowej pieluszki.

Próbki do badań mikrobiologicznych pobiera się do probówek z podłożem transportowym, które utrzymują żywotność drobnoustrojów do 72h, lub do jednorazowego pojemnika z łopatką, do badań parazytologicznych do jednorazowego pojemnika z łopatką, a w kierunku owsików wykonuje się wymaz metodą przylepca celofanowego.

Pojemnik z próbką powinien być podpisany imieniem i nazwiskiem pacjenta oraz datą i godziną pobrania próbki.

TECHNIKI POBIERANIA KAŁU

Pobieranie próbki kału

- Kał należy oddać do czystego, suchego naczynia, z którego następnie pobrać próbkę do badania.
- Należy zwrócić uwagę czy w kale znajduje się krew, śluz, ropa i z takich miejsc przede wszystkim pobrać próbkę.
- Za pomocą łopatki dołączonej do pojemnika pobrać z kilku miejsc stolca porcję kału w ilości ½ objętości pojemnika.
- Przy stolcu płynnym pobrać 1÷2 ml z miejsc o zmienionym wyglądzie (krew, śluz, ropa) i przenieść do pojemnika.

Pobieranie próbki wymazu z kału

- Kał należy oddać do czystego, suchego naczynia, z którego następnie pobrać próbkę do badania.
- Należy zwrócić uwagę, czy w kale znajduje się śluz, krew lub ropa i z takich miejsc pobrać próbkę przede wszystkim.
- Próbkę wymazu z kału pobrać jałową wymazówką z kilku miejsc kału poprzez włożenie do niego wacika wymazówki, obrócenie go kilkakrotnie w kale, a następnie umieszczenie w podłożu transportowym.
- W prawidłowo pobranym wymazie z kału musi być widoczny ślad kału na waciku wymazówki.

Pobieranie próbki wymazu z odbytu

- Wymaz z odbytu powinien być pobierany przez przeszkolony personel. W celu pobrania próbki należy wprowadzić wymazówkę do odbytnicy, poza zwieracz zewnętrzny i kilkakrotnie nią pokręcić, pocierając o ścianki odbytnicy. Sprawdzić czy widoczna jest wystarczająca ilość materiału (widoczny, wyraźny ślad kału), jeśli nie, czynność powtórzyć.
- Pobraną próbkę umieścić w podłożu transportowym

Pobieranie wymazu na owsiki metodą przylepca celofanowego

- Wymaz około odbytnicy pobrać zaraz po przebudzeniu przed wypróżnieniem i myciem.
- Rozchylić pośladki i przykleić taśmę klejącą na kilka sekund do fałd odbytu. Następnie przykleić taśmę na otrzymane szkiełko starając się, aby nie powstały pęcherzyki powietrza.

PRZECHOWYWANIE I TRANSPORT PRÓBEK KAŁU

- Próbkę kału dostarczyć do laboratorium w ciągu kilku godzin.
- Jeżeli dostarczenie próbki w ciągu kilku godzin jest niemożliwe, próbkę przechowywać w obniżonej temperaturze $4 \div 8$ °C, i dostarczyć do laboratorium nie przekraczając 24 godzin.

Do pobierania i transportu próbek wymazów z kału i z odbytu można również stosować dostępne komercyjnie podłoża transportowe np. Stuarta, Amiesa, Carry-Blaira, itp. które utrzymują żywotność drobnoustrojów do 72 godzin. Próbkę należy wtedy dostarczyć do laboratorium nie przekraczając 72 godzin od momentu pobrania.